

Tundras šņibītis – gaidīta jauna suga Latvijā

2009. gada 13. septembrī Ainažu piekrastē pirmo reizi tika novērots tundras šņibītis *Calidris melanotos*. Iepriekš jau ir reģistrēti daudzi novērojumi Skandināvijas valstīs, piemēram, Zviedrijā, Norvēģijā un Somijā, kā arī Polijā, tāpēc šo sugu agrāk vai vēlāk bija sagaidāms konstatēt arī Latvijā.

Septembra otrajās brīvdienās biju plānojuši aizbraukt uz Papi, jo tā ir viena no labākajām putnu vērošanas vietām Latvijā, it īpaši migrācijas laikā. Bet dažādu sakritību dēļ šis brauciens izjuka, un tad, to kompensējot, nolēmu svētdienā aizbraukt līdz Ainažu jūrmalai.

Bija saulaina diena. Kāpās varēja novērot diezgan lielu skaitu pļavu čipstu *Anthus pratensis*. Seklās dūņainās un zālainās peļķes kā barošanās vietu izmantoja zivju dzenītis *Alcedo atthis* un likšņibīši *Calidris ferruginea*. Aizgāju līdz molam, tur aptuveni 15 putnu lielā barā lidoja smilšu tārtiņi *Charadrius hiaticula* kopā ar likšņibīšiem. Uz mola pavadīju apmēram stundu un, tā kā putnu aktivitāte nebija īpaši liela un putni nebija labā bildējamā attālumā, nolēmu doties prom. Tad krastā ieraudzīju četrus gaišos šņibīšus *Calidris alba*, palēnām tiem tuvojos, lai izdotos labākas bildes, bet vienlaikus cenšoties tos pārlietu netraucēt. Kad gāju uz mašīnu, ieraudzīju, ka viena no piekrastes peļķēm stāv aptuveni tāda paša lieluma putns kā tikko bildētie gaišie šņibīši. Tas nemaz nelikās traucēts, kaut gan atrados tikai trīs četru soļu attālumā. Stāvēju, bildēju un vēroju šo putnu ilgāku laiku, bet tas savā nodabā netraucēti barojās. Diemžēl nebiju paņēmusi līdzīvi nevienu putnu noteicēju, lai noteiktu sugu, bet bildējot domāju, ka tas varbūt ir parastais šņibītis *Calidris alpina alpina*. Mājās pēc bildēm sāku pētīt, bet ar parasto šņibīti nesakrita tādas būtiskas pazīmes kā kāju un knābja krāsa. Saskatāmās pazīmes tā īsti neatbilda arī nevienai citai no Latvijā novērotajām šņibīšu sugām. Ja kāda pazīme sakrita, tad nesakrita

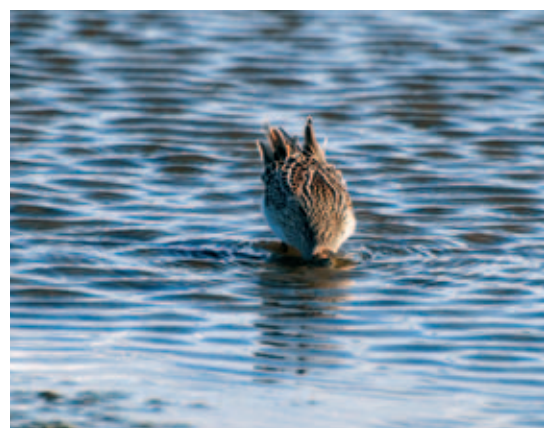
cita, bet kaut kā nepieļāvu domu, ka tā varētu būt jauna suga Latvijā. Ļoti daudz reižu pāršķirstīju savu putnu noteicēju un izskatīju bildes internetā, bet tik un tā nevarēju atrast īsto sugu. Tika pat pieļauta iespēja, ka tas varētu būt gugatnis, jo gugatņiem mēdz būt diezgan daudz un dažādas variācijas. Gugatni esmu redzējis tikai no diezgan liela attāluma, bet, paskatoties noteicējā minētos izmērus, pārlicinājos, ka tas noteikti nebija gugatnis. Turklāt neatbilda arī vairākas citas pazīmes. Putnam bija zaļgana kāju krāsa, pamatnē zaļgans knābis, muguras spalvu baltās malas veidoja izteiktas baltas līnijas, kā arī krūtis bija svītrainas ar izteiktu robežu ar balto vēderu.

Un tad kādā no daudzajām reizēm noteicējā uzšķīru tieši to lappusi, kur bija zīmējums ar tundras šņibīti, un, jau detalizētāk papētot, secināju, ka jaunajam putnam visas pazīmes sakrita ar manis bildēto, tikai likās pārāk neticami, ka es esmu novērojusi pavisam jaunu sugu. Tā kā īsti pārlicināta par savu novērojumu tomēr nebiju, tad bija nepieciešama kāda pieredzējuša putnu pazinēja konsultācija. Pateicos Agrim Celmiņam par šīs sugas, tundras šņibīša, novērojuma apstiprināšanu.

Tundras šņibīša izplatība

Tundras šņibīša dabiskais areāls ir Sibīrijas ziemeļaustrumi un Ziemeļamerikas ziemeļi. Pamatā Ziemeļamerikā un lielākā daļa Āzijā ligzdojošo putnu ziemo Dienvidamerikā, bet nedaudzi arī Āzijas dienvidos, Austrālijā un Jaunzēlandē.

Pēc www.putni.lv un www.tarsiger.com datiem, Somijā līdz 2009. gada 20. septembrim bija vairāk nekā 100 novērojumu, to skaitā desmit 2009. gadā vien. Savukārt Zviedrijā tundras šņibītis vairs netiek uzskatīts par retu putnu, jo 2009. gadā Zviedrijā zināmi vairāk nekā 20 novērojumu. Arī Igaunijā un Lietuvā tundras šņibītis ir novērots

Tundras šņibītis *Calidris melanotos*
2009. gada 13. septembrī
Ainažu piekrastē.
Foto: D. Feldmane

jau vairākkārt. Igaunijā, pēc <http://www.estbirding.ee> datiem, šī putnu suga ir novērota divas reizes, pa reizei 2005. gadā un 2006. gadā, bet Lietuvā, pēc www.birdlife.lt datiem, – trīs reizes, pēdējais novērojums 2008. gadā.

DAINA FELDMANE
dfeldmane@gmail.com